

Téereb Dañeel — Limu Juróom-Ñaareel ak Juróom-Ñett】

Sàcc gi ñenti yëf yu bon yi: melojaar jaareyu mboolem bàkkaar ci Adventisme Laodise woon bi

Jeff Pippenger
2024-02-11

Jaar-jaaru Amoréen yi dañuy jëfandikoo ngir leeral jamono ji yëfub merug Yàlla di nga amal ci kaw Adventisme Laodise. Sister White day xamle ne waxtuw Yàlla ngir amal ay mbugalam mooy benn ci mujj-gànnayyi fan yi, ba ñaar-fukki ñeent ak ñenti junni nit ñi diñu leen màndargaal, ni ko nekkoon ba Yàlla wàccee ay meram ci kaw Amoréen yi. Mu ne: “Doonte” xeetu Amoréen yi “feñoon lool ci bokkaale ak yàqute, waaye ba tey sax dafa nekkagul woon ci matale kaasu ay tooñam... Bindkat bi yërëm te fees delloo woon a muñ seen tooñ ba ci juróom-ñeenti maas. Noonu, su fekke ne kenn gisul woon benn coppite gu gën a baax, ay àtteem waroon nañu wàcc ci seen kaw. Ak jub gu dul juum, Ki dul jeex ba tey moo ngi sax di tëral konto ak xeet yépp. Fekk yërëmam dañuy ko joxe ak woo ngir réccu, konto boobu dina ubbeek ba fimu toll ci lim bu Yàlla teg. Bu lim yi agsee ci benn tolluwaay bu Yàlla dogal, saserdotal meram bi di tàmbali. Konto bi tëju na. Muñug Yàlla jeex na.”

Sœur White boole na ni liggéeyu merug Yàlla ci kow Adventisme Laodise bu dëgg, bi ci misaalub Ézéchiël buy wone màndargaal gi ci ñaari tééméri junni ak ñeent fukk ak ñeent junni, ne tàmbali na su seen kàppu tooñ matée, te kàpp ga jot ci matugam ci ñeenteelu maas. Lépp lii dees na ko tëral ci xalisug peeñ mi tàmbalee ci saar 8, bi di misaalal ñeent xasawin yu di yokku.

Noonu mu ne ma ne: “Yow doomu nit ki, yékkal sa bët léegi jëm ci bëj-gànnar.” Noonu ma yékkati sama bët jëm ci bëj-gànnar; te gis naa ca bëj-gànnar, ca buntub saraxal ba, ci duggu ga, nataalu siñaar wuñu merloo. Mu ne ma itam: “Yow doomu nit ki, ndax gis nga li ñuy def? ndax yàggul solo ci ñaawtéef yu réy yu kërug Israyil di def fii, ba tax ma sore lool sama bérab bu sell? Waaye delluwaataalat, te dinga gis yeneen ñaawtéef yu gëna réy.” Noonu mu indi ma ca buntub kërgu pénc ma; bi ma xoolée, gis naa ab pax ci miir ma. Mu ne ma noonu: “Yow doomu nit ki, gasal léegi ci miir ma.” Bi ma gassee ci miir ma, gis naa ab bunt. Mu ne ma: “Duggël, te nga gis ñaawtéef yu bon yi ñuy def fii.” Noonu dugg naa, te gis naa; te gis naa bépp melokaanu njànj, ak rab yu ñaaw, ak bépp xërëm wa kërug Israyil, ñu bind leen ci miir ma wër-gi-yaram. Te ñaar-fukk ak juróom ñaari góor yu mag yi ci kërug Israyil taxawoon nañu ci seen kanam, te ca biir seen diggante taxawoon Yaasaniya doomu Shafan; ku nekk yore woon saafaraayam buy taal cuuraay ci loxoom, te niir wu dëgër wu cuuraay dafa yéeg. Noonu mu ne ma: “Yow doomu nit ki, ndax gis nga li mag yi ci kërug Israyil di def ci lëndëm, ku nekk ci néegamub nataalam? Ndaxte ñoom naan nañu: ‘Aji Sax ji gisul nu; Aji Sax ji bàyyi na suuf si.’” Mu ne ma itam: “Delluwaataalat, te dinga gis yeneen ñaawtéef yu gëna réy yi ñuy def.” Noonu mu indi ma ca buntub buntu kër g Aji Sax ji ga woon jëm ci bëj-gànnar; te gis naa foofa jigéen ñoo fa toog di jooyal Tammus.

Noonu mu ne ma ne: «Ndax gis nga lii, yow doom nit ki? Delluwaatalaat, te dinga gis yeneen ñaawtéef yu gën a réy yii.» Noonu mu duggal ma ci biir kër Yàlla ji; te xoolal, ca bunt kër Aji Sax ji, diggante wéranda bi ak sarxalukaay bi, am na lu tolloo ak juróom-ñaar-fukk ak juróomi nit, seeni ginnaaw jublu ca kër Aji Sax ji, te seeni kanam jublu penku; te dañuy jaamu jant bi, jublu penku. Noonu mu ne ma: «Ndax gis nga lii, yow doom nit ki? Ndax lu yomb la ci kër Yuda ñuy def ñaawtéef yii ñuy def fii? Ndaxte feesal nañu suuf si ak fitna, te delluwaat nañu ngir merloo ma; te xoolal, dañuy teg carax gi ci seen bakan. Moo tax man it dinaa jëf ak mer gu tar: sama bët du yërmande, te du ma jéggal; te doonte ñu waxe ci sama nopp ak baat bu xumb, duma leen dégg.» Ezekiel 8:5–18.

Gannaaw bi ñu wonee Esegiyel ñaareelu ñaawtéef ba jëkk, mooy sampu nataalu kiiraay ci bunt bi duggee ca bëttu sarax ba, ñu xamal ko ne dees na ko won ñaawtéef yu gën a màgg nataalu kiiraay ga. Ñaareelu ñaawtéef ba feeñ na ci néegu kumpa yi, fa njiit yi, ñi ñuy teg ni mag ña, di jébbal ñaan, li cuuraay di tegtal, te di yégle ne Boroom bi bàyyi na suuf si te gisul leen. Waaye ñu xamal Esegiyel ne dina gis ñaawtéef yu gën a màgg itam gën a màgg yii.

Ñetteelu yàqaar bi ñetteel mooy li ñuy tekki ci “jigéen ñiy jooyal Tammuz,” waaye am na baneen ñaawte gu gën a réy boobu, ndaxte ñetteelu yàqaar bi ñenteel day jàngale nguugurug jiitekat yu ñaar-fukk ak juróom ñiy jaamu jant bi, te seeni ginnaaw jublu ci kër Yàlla gi.

Ci ñenteel bañ-bañ bi, wax ji mooy ne: “mag yi,” “feesal nañu réew mi ak fitna, te dellu nañu ngir meral ma: te xoolleen, dañuy teg carax gi ci seen bakan.” “Bésu merloo” mooy bés bi ngërëmug Yàlla ci mbugalom meram di tàmbali, ni mu ko woon ak Israyil gu jëkk ga, ba ñu bañee yégleb Yosuwe ak Kaleb ci mbirum Réew mi ñu Digoon. Bañ yégleb tàkkal bi mooy màndarga bi ñaawtéef ba matal koppu ndëngam Yerusaleem. Yosuwe ak Kaleb diir nañu kurél gu ndaw gi, mooy ñi ñuy ñu dëgg te néew, ñiy jooy te yëngu ngir bañ-bañ yi nekk ci kanam kër Yàlla gi ak ci réew mi.

Noonu Muusa ak Aaron daanuñu seen kanam ci suuf fa kanam mbooloom mbooloo bani Israyil gépp. Te Yosuwe doomu Nuun, ak Kaleeb doomu Yefune, ñooñu bokkoon ca ñi seetoon réew ma, xott nañu seen yéré. Noonu wax nañu ak mbooloom bani Israyil gépp, ne: “Réew mi nu jaaroon ngir seet ko, réew la bu baax lool ci lu ëpp solo. Su fekke ne Boroom bi neex na ko ci nun, dina nu dugal ci réew moomu te jox nu ko; réew mu daw meew ak leet ak diiw. Waaye buleen rebel ci Boroom bi, te buleen ragal nit ñi dëkk réew ma; ndaxte ñoom dañu nekk mburu ci nun: seen aar dem na leen, te Boroom bi ànd na ak nun; buleen leen ragal.” Waaye mbooloo mépp santaane na ñu sànni leen ay doj. Noonu ndamu Boroom bi feeñ na ca xayma mbooloo ma fa kanam bani Israyil gépp. Te Boroom bi ne Muusa: “Ba kàddug fan la xeet wii di ma xeeb? Te ba kàddug fan lañuy bañ a gëm ci man, fekk ma wone na ci seen biir képp ku barey firnde? Dinaa leen dóor ak mbas mi, te dindi leen seen cér; te dinaa la def xeet wu gën a réy ak wu gën a am doole ñoom.” Ñoomber 14:5–12.

“Mer gi” ga ñi bàkkaar yi indiwoon ci Téere Jàngat yi, te itam ci Ezekiel, dafa sukkandiku ci bañug nangu ci wetug ku bàkkaar ki “mandarga yi” ñi feeñal. “Mandarga yi” ñu weddi woon ci jamonoy Musaa, mooy “mandarga yi” yu mel ni misaal ci feeñug kàttanu Yàlla ci taarixu Millerite yi. Israayil gu yàgg gi merloo na Yàlla ndax dafa weddi “mandarga yi” yu feeñug kàttanam ci seen

taarixu doomu cosaan. Ci waxtuw téj biirug ñetti fukki junni ak ñent fukki ñeent ñi, Israayil gu bees gi itam dafa weddi (dellu ginnaaw ci) benn taarix boobu dëgg-dëgg buy cosaan, bi waroon a nekk “mandarga,” bi leen di may ñu “xam” dellusi taarixu Yuuxu Guddi gi, mi deesi delloo ci fan yu mujj yi.

Yàlla may ñi fippu yi ñu gisaat ne ngënnug kàttanu Yàlla dellusi na; ndaxte moom ngënnug kàttanu Yàlla boobu dellusi doxul woon rekk ni taw bu mujj bi, waaye it mooy dëgg gi doon leen musal, su fekke ne bokkoon nañu ci ñi bëgg dëgg.

Mënal ñaari abominasion yu nekk ci Ezekiel juróom-ñett ci juróom-ñaar, ni ñuy mel ni misaal yu ñaari maas yu Laodicean Adventism, bokk na ci ndigël li ñu ubbi ci mujjug jamono yi ngir Gaynde gi cosaanu Yuda. Maas bu jëkk bi tàmbalee na ca ñàkk dëgg-dëgg ba amoon ci 1863, te juróom-ñett-fukk ak juróom-ñaari at gannaaw loolu, ci 1888, ag ñàkk dëgg-dëgg ga tektalee njàlbéenu ñaareelu maas bi ak misaalu néegu sutura yi, agsi na. Fanweeri at ak benn gannaaw loolu, ci 1919, bindug téere bi W. W. Prescott bind, bu tudd The Doctrine of Christ, tektalee na njàlbéenu ñetteelu maas bi, bi Ezekiel wone woon ni jigéen ñi di jooy ndax Tammuz. Juróom-ñett-fukk ak juróom-ñaari at gannaaw loolu, ci 1957, ak bindug téere bi, Questions on Doctrine, ñeenteelu maas bi agsi na, miy fésal waxtu wi ña ñàkk dëgg-dëgg yi di jëm ci weddi yéglee gi ci màkkaanu sellale gi jóge ci penku, te di jaamu jant bi.

Dina tàmbalee xalaat ci ñaareelu maasinu weranteg Adventisme bu Laodise buy jóge ci Minneapolis Ndaje Màgg mi ci atum 1888. Lu am solo lool mooy fàttaliku ne ñeenti yëngëlu bon yi Ezekiyel wax, yépp am nañu ci Yerusalem; doonte sax dañuy tegtal jaar-jaaru nettali werante bu yokkute, waaye ba noppi dafay dëggal rekk werante gi am ci biir dëkk bi di tegtal Adventisme bu Laodise ci bés yu mujj yi.

“Ni bokk ci mandarga yi yërusalēm di daanu, Kirist nee woon na: ‘Ay yonent yu dul dëgg dinañu jóge, te dinañu nax ñu bare.’ Yonent yu dul dëgg jóge nañu, di nax mbooloo mi, te di yóbbu ñu bare lool ca màndiñ ma. Nitu njibar ak nitu jibar, di wax ne am nañu kàttan gu kéemaan, woo nañu mbooloo mi topp leen ca tund ya fu nitul nekk. Waaye wax jii itam ngir fan yu mujj lañu ko wax. Mandarga mii joxe nañu ko muy mandarga Ndëwën gu Ñaareel gi. Ba léegi sax kirist yu dul dëgg ak yonent yu dul dëgg dañuy won mandarga ak kéemaan ngir nax taalibeyam yi. Ndax déggunu baat bi ne: ‘Xool-leen, mu ngi ca màndiñ ma’? Ndax junni ñu bari jógewul ca màndiñ ma, yaakaar a gis Kirist? Te ci junni ndaje yi nit ñi di wax ne dañuy bokk wax ak xelum ñi dee ba noppi, ndax déggunu fi yéen baat bi ne: ‘Xool-leen, mu ngi ci néegu kumpa yi’? Loolu mooy ndajjéef gi spiritism di joxe. Waaye lu Kirist wax? ‘Bulen ko gëm. Ndax ni melax mi di jóge penku, leer ba ag sowu, noonu la itam dikkug Doomu nit ki di doon.’” The Desire of Ages, 631.

Néegu kumpa yi mooy misaalu spiritism, te ñaareelu yàqute bi ci Ezekiel saar 8 am na biir kër Yàlla gi, fa nataali suuf yi woon dex nga leen ci ndongo yi ci sutura.

Kon ma dugg ba gis, te xool; te xam ne, bépp xeetu rab yu di yëngu ci suuf, ak rabu mébét yi, ak bépp xérëm yu njëkkërug kër gi réewum Israyil, dañu leen nataal ci miir mi wër bépp fan. Te juróom-ñaar-fukk ay góor ci magi kër gi réewum Israyil taxawoon ci seen kanam, te ca biir

seen digg la Yaasaniya doomu Safan taxawoon; ku nekk ak ab safaraam ci loxoom, te niir wu gudd wu xetum cuuraay di yéeg. Noonu mu ne ma: Doom-aadama, ndax gis nga li magi kër gi réewum Israyil di def ci lëndëm gi, ku nekk ci néegam nataalam? Ndaxte dañuy wax ne: Aji Sax ji gisunu nu; Aji Sax ji bàyyi na suuf si. Ezekiyel 8:10–12.

Esekiyel gis na “xërëm yu kër gi ci kërug Israayil, yi ñu nataal ci miiri” kër Yàlla ga, waaye ñu wax ko bu leer ne nguurug bàkkaar bii mi ngi itam ame ci “néeg yu nataal” bu kenn ku nekk ci mag ña. Bàkkaar ba nekk ci kër Yàlla gu dëgg gi, moo feeñal bàkkaar ba nekk ci kër nit ki.

“Bi Yeesu di setalee kër Yàlla gi ci jaaykat ak jëndkat yu àddina, mu yégle woon ay ndigëlam ngir setal xol ci sobe bàkkaar,—ci bëgg-bëgg yu suuf, ci naafaqa yu boppam rekk, ci jikko yu bon, yi di yàq ruu. Malaki 3:1–3 waxees na ko.” *The Desire of Ages*, 161.

Ñaareel ñaareelu bàkkaar ba diiroon na feeñug ñaawte gu nekk ci biir kërceg Yàlla, ak ci xel yi ñi mag ñi war a doon sàmmkat yi kërceg Yàlla. Ñaawte ga fa feeñ mooy ñaawte gu jëm ci ruuhiyaa. Ca fan yi Nóé, ba lépp lu nit ñi xalaat ci seen xol doon lu bon, ña ca jamono ba laab yi feesaloon nañu seen koppu tooñ.

Te Yàlla gis ne sañu ñaawtéefu nit ki bare lool ci kow suuf, te ne bépp xalaat ak njortum xolam du woon ludul lu bon rekk, saa su ne. Génèse 6:5.

Xeetu ñaareelu maas gi mooy wone kañ la espiritism duggé ci ña jiite Yerusalem, te itam ci melokaanu mbooleem Laodisee bu Adventiste. Li “mag yi nekk ci kërug Israaël” defoon “ci lëndëm gi,” “ci” seen “néegu” “nataal yi,” day wone ne “bépp xalaat ak jéem-jéemi” seen xol “lu bon rekk la woon.” Sœur White wax na bu leer ne alagug Yerusalem di tekki jeexital àddina, te seede bi aju ci mbëbët ma ci jamonoy Noh itam day tekki jeexital àddina. Ci fan yu mujj yi, ñi baññ a santal seen bopp ci dëgg gi, espiritism dina leen jàpp, ni ko ñaareelu yelleef ga ci Ezekiel saar 8 di wone.

Ñaare bu ñaareelu yéefar gi Ezekiel wax, muy ndóolug rébéll bu ñëw ci atum 1888, te muy nekk màndargay ñaareelu xeetu nit; waaye lu gën loolu, 1888, ak lépp lu mu tekki walla lu mu di màndarga, delloo nañu ko ci fanwu 11 Septambar 2001. Sœur White wax na bu leer ne ci 1888, malaaka bu kàttan bi ci Révélation fukki juróom ñett descendu na; te moo tax taarix boobu di tegtal jamono ji kër yu mag yi ci New York City war a daanu ndax laal gu jóge ci Yàlla, te Révélation fukki juróom ñett, aaya 1 ba 3, war nañu a mat.

“Ñakk bëgg a bàyyi xalaat yu ñu jëkk a samp, ak nangu dëgg gii, moo nekkoon ci sàmmu yu bare ci biir mboolem bëgg-bëgg weddi gi feeñoon ca Minneapolis, ci yégleb Boroom bi jaarale ko ci mbokk yi Waggoner ak Jones. Ci yokk boobu weddi, Seytaane am na ci mu tēj, ci lu réy, ci sunu nit ñi, doole ju bees ji Xelu Mi Sell mi, ji Yàlla bëggoon lool a jox leen. Noon noon, noonu noon seetaan bi tere na leen ñu jot ci mën-mën ga ñu manoon a am ci yóbbu dëgg gi àddina si, ni ndaw ya ko waaree ginnaaw bésu Pentekot. Leer gi war a leeral suuf si bépp ak ndamam, dafa dajee ak weddi, te ci jëf yu sunu bokk ya, muñ nañu ko ci lu réy ba mu sore àddina si.” *Selected Messages*, téere 1, 235.

Jaar-jaaru 1888 joxe misaal bu beesu bañ ndigalu tawub mujj mi agsi woon 11i Suwelet 2001. 1888 mooy simbóolug ñaareelu maas gi ci Adventismu Laodise, te Esekielel day ko tegtal ci ñaareelu xuccam; te jaar-jaar googu dafay fésal ab ngànt bu ñu misaale woon ak juróom-ñaar-fukk mag ña ci Esekielel. Seen ngànt mooy doon espiritisma, te muy ànd ak kaasu waxtuw nattu gi di mat ci jamonoy Nóoh. Bañ bi ñu bañee waxtaan wi moo wone ni njiit yi bañee ndigalu tawub mujj mi, mi waroon a fésal agsiwóom ñetteelu musibaam Islaam.

«Taw wu mujj gi dafa wara wàcc ci kaw askanu Yàlla. Benn malaaka bu am kàttan dina wàcc jóge asamaan, te suuf si bépp dina leer ak ndamam.» Review and Herald, 21 Awril 1891.

Njiitu gi ca at mi ñàkk a nangoo yégle bi ci 1888, moo mel ni ñàkk a nangoo yégleb Lislaam bi ci 11 Septambar 2001, waaye Yàlla bëgg na jur feeñug doole buy tax njiit yooyu gis ko, ngir muy benn cér ci àtteem ci seen kaw. Feeñug dooleb tawbey mu mujji mi di am ci mujjug jamonoy sèllaal bi. Tambalee na ci 11 Septambar 2001, waaye dafa agsi ci njortam ci mujjug ñetti fan ak genn-wàll gi ci Peeñu yi fukk ak benn, ba “yëngu-yëngub suuf bu mag” bi agsee.

Bataaxalu 1888 mooy woon bataaxalu Laodise, woo ju mujj gi ngir nit ñi jëkk a tànn, te booba dañu doon leen di romb.

“Bataaxal bi ñu nu joxoon ci A. T. Jones ak E. J. Waggoner, mooy bataaxalu Yàlla bi ñu yónnee jème ko ca kërgeis gu Lawodise; te alkande ñeel képp ku wax ne gëm na dëgg, waaye du xëy ci kanam ñeneen leer yi Yàlla jox.” The 1888 Materials, 1053.

Bataaxalu 1888, moom la tegu woon bataaxal bi won ne bi kër yu mag yi nekk dëkk ba New York dañoo daanu ca 11 Septembre 2001, fàwwoon nañu joxe seede bu jub bi ci jàmmu Laodicea; te seede bu jub boobu mooy bataaxalu Islam bu ñetteel Wo bi, te bu ñu ko wol ci nit ñi gannaaw Yàlla, am na doole jooju di leen dekkal ba ñuy mbooloo xare bu am kàttan.

“Warug seede yu jub ci sunuy mbooloy yi ak sunuy kurum yi, ngir yégle ñi nelaw.”

«Bu kàddu Boroom bi ñu ko gëm te topp ko, deñ-deñ ñu dina jëfandikoo ba am yokkute gu sax. Nañu gis léegi sunu soxla bu mag bi. Boroom bi manul noo jëfandikoo ba keraake muy nofël dund ci yax ya wow. Maa dëgg wax yi ñu waxoon: “Bu amul yëngu-yëngu gu xóot gu Xelum Yàlla ci xol bi, bu amul itam njariñam miy joxe dund, dëgg bi dafa nekk ab bataaxal bu dee.”» Review and Herald, 18 Nowàmbar 1902.

At 1888 dafay tàmbali njàlbéenu ñaareelu maas Adventism, waaye itam mooy joxe rëddinu waxu yonent buy méngoo ak fan yu mujj yi. Ci 11 Septembre 2001 Yàlla jiite na nit ñi tànn a nangg ne xareb Islamaa ci kaw rab wu suuf si mooy matug yonent, delloo leen ci yoon yu mag yi. Xetu Yàlla dafa waroon dellu ci alala yu wert yi William Miller bàyyi, te jàngat ci dëgg yu fondamaa yi, yu boole matug musiba bu njëkk bi ak bu ñaareel bi, te loolu mooy tax mu sax ne musiba bu ñatteel bi agsi na woon ca jamono jooju. Bi nit ñooñu dellooce ci yoon yu mag yooyu, ñu ngi leen jiite ba ñu gis sellug ñaari teblo yi Habakuk.

Bunt bu am na ciir ñaari tabla yi Habakuk tegté woon ci atum 1863, yi di itam xonq yi Miller te di itam fondasiyon yi Adventism, moo doon misaal bu benn bunt buy dellusi ca 11 Septambar 2001; ndaxte benn yoonaat, njiiti Adventism bu Laodise moo amé woon waxtaan ngir taxawal xonq yi

Miller, walla bañ leen. Ñeenti maas yi Adventism yépp, yi ñuy tegtal ci Ezekiel juróom-ñett, dañuy itam tegtal bunt bu Adventism bu Laodise ame woon ca 11 Septambar 2001.

Dinanu jëfandikoo ci bind bi di ñëw ngir xamle maas gu ñaareel gu Adventisme Laodise bu maas gu ñaareel.

“Yàlla bind na nit ak cofeel yu man a mboole dëgg-dëgg yu ba fàww. War nañu woon a sàmm cofeel yooyu ci sellal ak aji-sell, te ñu feesul ak benn àddinaat. Waaye nit ñi dañoo dindi ba fàww ci seen xel ak seen waññi. Yàlla, Alfa ak Omega, njàlbéen gi ak mujj gi, Ki yor téerew dogalu bépp bakkan ci ay loxoam, dees na ko fàtte. Nit ñi, da ñuy foog ne am nañu kàttan ci xam-xam, waaye wàcce nañu seen bopp ba ca gën a suufe ci gis-gisu Yàlla.”

“Xel nit ku nit ki dafa doon suuf rekk. Fa mu war a wone mandargay Yàlla, mooy wone mandargay nit. Ci biiram, ñu gis na fa nataali àddina si. Jëf yu suufel, yi doon am jamono Noy, te taxoon waa jamono jooju weesu yaakaaru mucc, dañu leen di gis tey.” Signs of the Times, 18 Desàambar 1901.